

Warszawa, 1 kwietnia 2022 r.

Często zadawane pytania (FAQ) odnośnie do substancji konserwujących

1. Czym są substancje konserwujące?

Substancje konserwujące są stosowane do ochrony produktów, które codziennie kupujemy lub użytkujemy, jak farby i lakiery, środki czyszczące, czy kosmetyki, przed szkodliwymi organizmami jak szkodniki, czy bakterie.

2. Dlaczego są ważne?

Substancje konserwujące przedłużają użyteczność produktów. Mogą też pomóc w zapewnieniu bezpieczeństwa wody pitnej oraz utrzymaniu naszych domów i placówek ochrony zdrowia w stanie wolnym od szkodliwych bakterii lub pleśni.

3. W jaki sposób są regulowane prawnie?

Stosowanie substancji konserwujących jest regulowane Rozporządzeniem o produktach biobójczych (BPR, Rozporządzenie (UE) 528/2012). Rozporządzenie to wymaga, by nowe produkty przechodziły szeroko zakrojone testy, a istniejące produkty były poddawane przeglądowi w celu zapewnienia ich bezpieczeństwa.

4. Gdzie leżą problemy?

Przede wszystkim, wymagania BPR stworzyły długotrwałe i kosztowne procedury, przez które producenci substancji konserwujących rzadko wprowadzają nowe produkty na rynek. Po drugie, istnieje Program Przeglądu Bezpieczeństwa, który zmniejsza liczbę istniejących substancji konserwujących bez oceny wpływu na dostępność produktów. Oznacza to, że substancje konserwujące istotne dla branży farb, lakierów i tuszów mogą zostać wycofane.

5. Dlaczego jest to tak ważne dla branży farb, lakierów i tuszów?

Obecnie coraz więcej produktów jest wodorozcieńczalnych. Bez substancji konserwujących, obecność wody pozwala na rozwój mikroorganizmów (bakterii, drożdży, grzybów lub alg), co powoduje zepsucie produktu w opakowaniu, albo zniszczenie powłoki na wymalowanej powierzchni.

6. Czy izotiazolinony w farbach i lakierach są niebezpieczne?

Izotiazolinony stosowane do konserwacji mokrej farby nie stwarzają zagrożenia uczuleniem, z wyjątkiem osób już mających alergię na te środki chemiczne. Ryzyko reakcji alergicznych można ograniczyć, gdyż nazwy tych substancji znajdują się na opakowaniu farby, co oznacza, że osoby mające alergię mogą uniknąć kontaktu z produktami zawierającymi te substancje konserwujące.

Izotiazolinony wykorzystywane do konserwacji suchej powłoki mogą stanowić ryzyko powstania uczulenia, gdy nie są stosowane zgodnie z zaleceniami producenta. Ryzyko to ocenia się jako niskie, a na opakowaniach farby stosowane są ostrzeżenia. Niewielki stopień ryzyka wynika z niskiego stężenia tych substancji w farbach oraz z rzadkości kontaktu z farbą. Jeśli wystąpi reakcja alergiczna, jest ona odwracalna, a w przyszłości można i należy unikać kontaktu z substancją.

7. Czy powłoki wodorozcieńczalne mogą obyć się bez substancji konserwujących?

Dla matowych powłok do stosowania we wnętrzach znaleziono nowatorskie rozwiązanie. W takich produktach, wolnych od substancji konserwujących, skład skomponowany jest tak, aby uzyskać wysokie pH, by zapobiec rozwojowi mikroorganizmów. Jednakże, ograniczenia techniczne uniemożliwiają poszerzenie tego wąskiego obszaru zastosowań, np. nie udało się dotąd opracować systemu barwienia nie zawierającego substancji konserwujących.

W niedawnych badaniach¹ duńskiego Ministerstwa Środowiska ustalono, że „w najbliższej przyszłości pozostaje oczywiste, że stosowanie środków konserwujących do farb w opakowaniach pozostaje konieczne”.

8. Co można zrobić?

Propozycje krótkoterminowe:

- **Wprowadzenie szerszej oceny wpływu na rynek dla każdej substancji ocenianej w Programie Przeglądu Bezpieczeństwa**

Wszelkie pozostałe substancje alternatywne powinny przejść wspólną ocenę wpływu na rynek. Jeśli w jej drodze zostanie ustalone, że brak jest substancji alternatywnych, należy dopuścić dalsze stosowanie danej substancji.

¹ [Ministry of Environment of Denmark \(2021\): Eco-friendly production of waterborne paint](#)

- **Środki ograniczania ryzyka powinny być oparte na ogólnej ocenie ryzyka, a nie prostej zgodności z procedurami zharmonizowanej klasyfikacji i oznakowania (CLH).**

Procedury CLH wykorzystują swoiste zagrożenia takie jak działanie uczulające na skórę, do określenia dopuszczalnych stężeń i wymagają stosowania oznaczeń ostrzegawczych. Jednakże, nie ustanawiają one granicy bezpieczeństwa ukierunkowanej na zidentyfikowane ryzyko. W przeciwieństwie do tego, BPR wymaga oceny opartej na ogólnym oszacowaniu ryzyka i dlatego nie powinno być po prostu tożsame z zastosowaniem limitu klasyfikacyjnego zagrożenia CLH. Zamiast tego należy przeprowadzać właściwe oceny ryzyka, by zidentyfikować odpowiednie środki jego ograniczania.

- **Zezwolenie na ocenę ryzyka na etapie dopuszczenia produktu**

Gdy ocena ryzyka prowadzona jest na poziomie produktu, uwzględnia ona jego holistyczny obraz, co stanowi najbardziej odpowiedni sposób oceny produktu. Zapobiega to też sztucznym ograniczeniom, jak w przypadku stosowania oceny wcześniej, przy zatwierdzeniu substancji.

Propozycje długoterminowe:

- **Niech BPR będzie dostosowane do celu**

Raporty² wykazują już potrzebę rewizji BPR. Podkreślane są w nich systemowe niedobory zasobów w Państwach Członkowskich, znaczące opóźnienia w Programie Przeglądu Bezpieczeństwa oraz bardzo ograniczone innowacje w zakresie nowych substancji aktywnych.

- Dogłębną ocenę BPR wyznaczono na rok 2025. Może ona stanowić podstawę dalszych działań. Wobec oczywistych niedociągnięć, przygotowanie do rewizji BPR powinno zacząć się najszybciej jak to możliwe, aby przyspieszyć jej wdrożenie.
- Procedury BPR powinny być poddane niezależnemu przeglądowi ekspertów z platformy ds. dostosowania się do wymogów przyszłości (Fit for Future Platform), która pomaga Komisji Europejskiej upraszczać prawo unijne i zmniejszać związane z nim zbędne koszty.

² (COM(2021) 287 final)